

Bruxelles, 20 februarie 2017
(OR. en)

6269/17

**Dosar interinstituțional:
2016/0397 (COD)**

**SOC 91
EMPL 61
CODEC 207**

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. Csie:	15642/16 SOC 812 EMPL 549 CODEC 1910
Subiect:	Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de modificare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială și a Regulamentului (CE) nr. 987/2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 (Text cu relevanță pentru SEE și Elveția)

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor o notă de orientare din partea Președinției privind subiectul sus-menționat,

în vederea reuniunii Consiliului (EPSCO) din 3 martie 2017.

La 13 decembrie 2016, Comisia a prezentat o propunere de revizuire a anumitor norme privind coordonarea sistemelor de securitate socială¹ stabilite în Regulamentele (CE) nr. 883/2004² („regulamentul de bază”) și 987/2009³ („regulamentul privind punerea în aplicare”). Obiectivul general al propunerii este de a continua modernizarea acestor norme ale UE, făcându-le mai clare și mai echitabile, precum și de a le îmbunătăți forța executorie. În special, propunerea pune accent pe accesul la prestațiile sociale în patru domenii: (i) prestațiile de șomaj, (ii) prestațiile pentru îngrijirea pe termen lung, (iii) cetățenii mobili inactivi din punct de vedere economic și (iv) prestațiile familiale. De asemenea, Comisia propune consolidarea normelor administrative privind coordonarea în materie de securitate socială pentru (v) lucrătorii detașați și punerea la dispoziția autorităților statelor membre a unor instrumente mai bune pentru a aborda eventualele practici neloiale sau abuzuri.

Către o coordonare modernizată europeană în materie de securitate socială

Dreptul cetățenilor UE și al familiilor lor de a circula liber și de a locui în orice stat membru al UE este consacrat în tratatele UE și este considerat o piatră de temelie a integrării europene. Fiecare cetățean are dreptul de a circula liber într-un alt stat membru pentru a lucra sau pentru a-și căuta un loc de muncă și de a locui acolo în acest scop. Libera circulație a lucrătorilor este una dintre cele patru libertăți fundamentale ale pieței unice, un element central în construirea unei economii europene mai puternice, bazate pe libertățile economice și, în același timp, în protejarea drepturilor lucrătorilor.

¹ COM (2016) 815.

² Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, JO L 166, 30.4.2004, p.1, rectificare JO L 200, 7.6.2004.

³ Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, JO L 284, 30.10.2009.

Libera circulație a persoanelor și a lucrătorilor nu ar fi posibilă în absența normelor UE privind coordonarea în materie de securitate socială. Fiecare stat membru își menține competența în ceea ce privește conceperea și domeniul de aplicare al propriului sistem de securitate socială, fără a armoniza sistemele naționale. Normele asigură securitatea juridică pentru cetățenii cărora li se aplică un regim de securitate socială într-o situație transfrontalieră, evitând, prin urmare, riscul ca o persoană să rămână fără protecție sau să dețină o dublă acoperire într-o situație transfrontalieră. Prin garantarea drepturilor în materie de securitate socială și eliminarea obstacolelor indirecte din calea liberei circulații a lucrătorilor și a serviciilor, cetățenii mobili ai UE dispun de posibilitatea reală de a locui sau de a munci în altă țară.

Realitatea socială și economică din statele membre este în evoluție permanentă. Prin urmare, una dintre motivațiile principale ale textului propus este adaptarea normelor astfel încât să reflecte situația schimbată. Modernizarea cadrului juridic ar trebui să aibă drept rezultat ameliorarea clarității juridice, o distribuție mai corectă și mai echitabilă a sarcinii financiare între statele membre, precum și simplitatea administrativă și forța executorie a normelor. Procedând astfel, ar trebui să fie garantat tratamentul egal al cetățenilor europeni care sunt asigurați în temeiul legislației naționale în materie de securitate socială, iar exercitarea drepturilor acestora atunci când se mută dintr-un stat membru în altul ar trebui facilitată în mod substanțial.

Necesitatea unei revizui

De la intrarea în vigoare a actualelor reglementări la 1 mai 2010, contextul în care operează statele membre s-a schimbat în mod semnificativ. Mai multe state membre s-au confruntat cu crize multiple, în special cu criza datoriilor suverane însoțită de o presiune puternică asupra bugetelor naționale și a cheltuielilor sociale. Drept urmare, statele membre au introdus noi măsuri în sistemele lor naționale de politică socială pentru a răspunde noilor provocări și schimbărilor demografice. În plus, în ultimii ani, Curtea de Justiție a pronunțat o serie de hotărâri în domeniul securității sociale care au răspuns la acest context în schimbare în mod semnificativ. Totodată, în unele cazuri, lipsa de claritate în ceea ce privește drepturile și obligațiile specifice, precum și divergențele de interpretare a normelor, au acționat ca un stimulent în sensul actualizării normelor actuale în materie de coordonare.

Existența unor norme mai clare și mai ușor de pus în aplicare este în interesul statelor membre, al cetățenilor și al întreprinderilor deopotrivă. Normele îmbunătățite ar spori oportunitățile și condițiile pentru mobilitatea forței de muncă, cât și pentru protecția drepturilor lucrătorilor, asigurând, în același timp, instrumente eficace pentru ca autoritățile naționale să combată abuzurile sau fraudele.

Propunerea Comisiei

(i) Modificările propuse în domeniul **prestațiilor de șomaj**, prin care se consolidează legătura dintre statul membru în care o persoană asigurată contribuie (sau a contribuit) la finanțarea sistemului de securitate socială și obligația de a acorda prestații sunt destinate să faciliteze libera circulație a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, asigurând, în același timp, că există garanții pentru a evita exercitarea unei poveri excesive asupra sistemului de securitate socială din statul membru gazdă. Persoanele în căutarea unui loc de muncă vor fi autorizate să își exporte prestațiile de șomaj pentru o perioadă de cel puțin 6 luni, spre deosebire de perioada minimă actuală, de cel puțin 3 luni. Aceasta le va acorda, potrivit Comisiei, mai multe șanse de a găsi un loc de muncă și va contribui la combaterea șomajului și a necorelării competențelor la nivelul UE.

Pentru lucrătorii frontalieri (lucrătorii care locuiesc într-o țară, lucrează în altă țară și se deplasează acasă cel puțin o dată pe săptămână), statul membru în care au lucrat pe parcursul ultimelor 12 luni va fi răspunzător pentru plata prestațiilor de șomaj. Acest lucru reflectă principiul conform căruia statul membru care a încasat contribuțiile ar trebui să plătească prestațiile. Statele membre pot solicita ca o persoană care a lucrat timp de cel puțin 3 luni pe teritoriul acestora înainte de a intra în șomaj să se poată baza pe experiența anterioară într-un alt stat membru pentru a beneficia de prestații de șomaj.

(ii) Propunerea mai introduce un capitol nou privind coordonarea **prestațiilor pentru îngrijirea pe termen lung**. Intenția este să se pună la dispoziție o definiție a serviciilor de îngrijire pe termen lung și a prestațiilor care urmează să fie enumerate într-o nouă anexă la Regulamentul (CE) nr. 883/2004. Acest lucru ar oferi un regim adecvat și stabil pentru îngrijirea pe termen lung prin asigurarea unei repartizări egale a sarcinilor între statele membre și prin asigurarea clarității juridice și a transparenței pentru cetățeni, instituții și alte părți interesate.

(iii) În baza jurisprudenței Curții de Justiție, propunerea aduce clarificări suplimentare legate de faptul că statele membre pot decide să nu acorde **anumite prestații de securitate socială** cetățenilor mobili care sunt **inactivi din punct de vedere economic**. Acest lucru înseamnă că persoanele care nici nu lucrează, nici nu caută în mod activ un loc de muncă dispun doar de un drept legal de ședere, în conformitate cu Directiva 2004/38/CE privind dreptul la ședere, în cazul în care dispun de mijloace de subzistență și asigurare medicală completă. Aceste modificări survin după o serie de hotărâri ale Curții de Justiție prin care se impune modificarea regulamentelor din motive de claritate, transparență și de certitudine juridică. Statele membre pot decide să limiteze aplicarea egalității de tratament în cazul prestațiilor speciale în numerar de tip necontributiv ca și cum ar constitui „prestații de asistență socială” în sensul Directivei 2004/38/CE, precum și în cazul altor prestații de securitate socială solicitate de cetățenii inactivi din punct de vedere economic în măsura permisă de directiva respectivă. Această jurisprudență, care în prezent nu se regăsește în regulament, implică faptul că cetățenii inactivi din punct de vedere economic în statul membru gazdă pot avea acces la prestații, doar dacă, printre altele, cetățenii respectivi dețin un drept de ședere legal în statul membru respectiv.

(iv) De asemenea, propunerea cuprinde noi dispoziții în ceea ce privește coordonarea **prestațiilor familiale** destinate să înlocuiască veniturile în perioadele de creștere a copilului, cunoscute și sub denumirea de „alocații de creștere a copilului”. Aceste indemnizații sunt destinate compensării părinților pentru pierderea veniturilor în perioadele de creștere a copilului. Prin modificările propuse, aceste alocații de creștere a copilului vor fi considerate ca fiind drepturi individuale și personale ale părintelui, mai degrabă decât prestații destinate întregii familii și, prin urmare, statul membru competent secundar va avea dreptul opțional să deroge beneficiarul de la regulile pentru prevenirea cumulului și să îi acorde acestuia prestațiile respective în totalitate în favoarea beneficiarului. Statele membre în cauză vor fi enumerate într-o anexă.

(v) Propunerea urmărește să consolideze normele administrative privind coordonarea în materie de securitate socială pentru **lucrătorii detașați**. Aceasta urmărește să clarifice normele conflictuale privind legislația aplicabilă și relația dintre regulamente și Directiva 96/71/CE privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii. Ea consolidează normele administrative privind coordonarea securității sociale în domeniul schimbului de informații și al verificării statutului în materie de securitate socială a acestor lucrători, pentru a preveni eventualele practici neloiale sau abuzuri. De asemenea, propunerea acordă noi competențe de executare Comisiei în conformitate cu articolul 291 din TFUE, pentru a pune bazele unei abordări uniforme în ceea ce privește eliberarea, verificarea și retragerea Documentului portabil A1 (certificat privind legislația în materie de securitate socială care se aplică titularului).

În acest context, dezbateră ar trebui să ofere prilejul unor orientări politice majore în domeniul în curs de revizuire cu scopul de a îmbunătăți coordonarea normelor UE privind securitatea socială, de a spori claritatea juridică, de a pune bazele unei repartizări corecte și echitabile a eforturilor, precum și de a simplifica normele administrative pentru a le face mai ușor de aplicat.

Miniștrii sunt invitați să abordeze în mod special aspectele esențiale, astfel cum sunt indicate în întrebările care urmează:

- (1) Curtea de Justiție a precizat în mod clar că libera circulație a cetățenilor este însoțită de drepturi și obligații. În timp ce toți cetățenii UE au dreptul la liberă circulație, indiferent dacă desfășoară sau nu o activitate economică, libera circulație nu reprezintă un drept necondiționat la acces liber la sistemele de securitate socială ale altor state membre.
 - *Codificarea propusă a jurisprudenței recente privind accesul cetățenilor inactivi din punct de vedere economic la prestațiile de securitate socială în statul membru gazdă va contribui la creșterea clarității juridice?*

- 2) În propunerea sa, Comisia urmărește consolidarea cooperării dintre instituții și inspectoratele de muncă, pentru a se asigura faptul că autoritățile naționale dispun de mijloace adecvate pentru a verifica situația în materie de securitate socială a lucrătorilor detașați și a altor lucrători cu mobilitate sporită și pentru a aborda eventualele practici neloiale sau abuzuri.
- *Modificările propuse în ceea ce privește Documentul portabil A1 facilitează o mai bună punere în aplicare a normelor actuale în materie de securitate socială? Ce alte măsuri în acest domeniu ar putea contribui la îndeplinirea acestui obiectiv?*
- (3) Evaluarea impactului care însoțește această propunere a identificat o serie de probleme, printre care distribuția dezechilibrată a sarcinii financiare, riscul pierderii protecției sau al plăților duble, lipsa de transparență și securitate juridică pentru cetățeni și instituții, inegalitatea de tratament a cetățenilor în situații comparabile, precum și măsurile de descurajare a muncii sau a continuării acesteia în alt stat membru.
- *Modificările propuse abordează în mod adecvat problemele identificate în evaluarea impactului? Există și alte probleme care nu au fost abordate în propunere?*
-